

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

برنجی سنه: ایکه نهمی جلد

نومرو: ۲۲

۵ مارت ۳۳۸

نور

تورك ، نرې ، انجمنه

آناطولونك قصبه سنده اولسون. كوينده اولسون. اويله تربه لرئ ، اويله مزارلرئ بولوركه بونك وكتندن عصرلردين بئري دعا ايدينار ، آداق آداسلار ، پارماقنه بز باغليانلار ، ياننده نماز قيلان اناسلار وار بركونك خراب بر جايي ياننده ، اوزرنده يالكيز قنديلين باشقه برشي بولونغيان بر مزار ، ياخود بر بئنديرلر ، هر طرفئ اورترلرئ ، بو قاباي محفه ايله زوجك اويته واصل اولونجه كوودي كاين خااه ، محفه سندن اينديرمكه ياردم ايچين ، بر جاريه باغشلاردئ . بو جاريه آرتق كاين خانك مالي اولور . لكن بو طرز بوتون توركارجه مستعمل دكادئ . بوني يالكيز نكيئلر ، وضوءتي مساعدا اولانلار يابارلرئ . بناء عليه جاريه باغشلاق . مطلقا ياپيله سي ايچماپ ايدين عادتار دن دكلدئ .

نکاح و یا نشاندن سوکره قاین پدرله داماد
مخاربه ایدرلردی . بو عادت بالحاصه اوغوزلرده بک
مستعملدی . آردلرنده پوسته جیناق و طیفه سنی کوردن
شخصه ده « بزغی » ده نیر .

لجوسه ياتاقده ايکن « قاغوت ويا قاووت »
اسمنده مسافر لره - شهيدکي شربت ويرمه کبي -
بر نوع حلوا وير ياردی . (۱)

[illegible]

جهاز عاتق ده اوزمانلرجه مستعملدی . بواسکی
اسمی « سب : Geb » در .

كووهی ایله کلین خانك برآرایه سادیکی ایلك
کیجه یاپیلان مراسمه کیشجاک اغتندمه «مندری» نامی
وریلیر .

بوتون بولردن باشقه محمود افندی « تلغر : tulgir » ماده سنده « قادیلر ایچین ایک قاشدن بابیلان چادر بیچمنده پرده ل زانخانه » دییه بر عباره نو رکاز چیه . بونی حل ایدمدم . بو ؟ شاید کوچه نو رکاز چیه . مستعمل ایسه ، اولایلیر . لکن شهر حیاتی نو رکاز چادر کی آبریمه بر زانخانه یا به لرینی بیه ورم .

چهار آئینده بيشل تخمه بارماقله لرله چويرلش برتره
او او گولك او قصبه نك ايك طلبه لي برلرل در . يانندن
هر كچن يولچي زيارت ايدركه فائحه او قور برمدت
موكره ينه يولنه قوبولور .

اونك يانی باشنده کیلر سه اونك افسانه لر یله یاشایانلر در ،
اختیارلر اونك مناقبتدن بحث ایدر . بو افسانه لر ؛ بو
منقبره بابادن اولاده میراث کی قالیر .

فقط آناتولینک بوش و چایلاق ماغلانده صبیحاق
طلو براتلرنده اوزون بولارنده ، خفیف و سری بر
روز کارک اینجه دن اینجه اسیدیکنی سز- بکه زکی بو
طلو براتلرده اخروی بر هوانک قاریشیدنی ده حس
ایده رز .

مثلاً انسان ظن ایدرکه ، هر یولدن یونس کچمش،
 هر آغاچ آلتنده دیکلنمش هر صو باشنده سرب
 صواچمش هرنگیه ده ذکر ایتشد. چونکه هرشیده،
 صو باشنده ، هر یولده هر آغاچ آلتنده یونسک روحی
 وار .

چونکه هر كويده كنديسنك السهبرى ايشيديلبور،
رجوق قصه لرده يونسك مزارى طوريبور، هر كوى
ونمى كنديسنه مال ايدهنمش .

آناطولی هر طویراغنده کی اولیا و شهیدلری
ایچون باشیور . چونکه اونلک یانی باشنده کیلر بو تون
مهرلرنده اونلرله مشغول .. هر نفس آلدیجه اولیالربی
دوشونیور . هر نماز قیلدیجه ینه اونلرک یوزی صوی
حرمتنه دیه دعا اییدیور . برضایه قانیدی ینه اونلرله
آفاق آدیور . خسته اولدی یارماناغنه بزناغلیور،
فانی باشنده کی زیارت صوی طلسلی بر درمان کی
ولانیور . حتی اونلرک بزی کوردکاری، بزم بو بر
رونده نه پایدیغزه واقف اولدولرنیخده ظن ایدرز.
کیجه این آبدست آلمی ایچون باشی اوجنه بردستی
صو بیراقیر ، اوستنده قندیل یافارز . حتی آنلرینک
بله جورومدیکنی ، محاربه زمانی بزمله برابر حرب
بستدیکنی سولرلز . بیوک روحلرک تولدیکنه ایانماقدی .
صغرلدنری آناطولینک هر طویراغی آلتنده کی بو
ایالارله برابر یاشیورز . ایکی سنه دنبری آناطولینک
یچ طویراقلرنده چارپیشان کولورلرک بو محاربه سنه
سکس شاشیوردی . بو ده سرینه ابرهمدیکنز برشی
ار دیدیلر . عجا بو کیزلی، کیسه ک آسکانه مدینی
ی ، بو ایمان طلسملرنده باشقه نه ایدی ؟ ...

مسین عولی



مہر میں نام

سماره لاضبى اوغلى شيخ محمد الدبى

— ما بعد —

مولانا شریف علی افریدی

اوچنچي اثر مولانا نشريك تاريخيدر . (اوليا
جلې، ج ۱، ص ۲۴۷) Walter Friedrich Adolf
Behnauer والهر فريدريخ آدولف بهناوئر
(۱۸۲۷-۱۸۹۰) يووك بر فراست مدققانه ايله
پو اثرى ميدانه چيچارمىش و «نورك وشيغه لرندين
صرب تاريخنه منبعلر» ناميله نثر ايتديكي (ويانه
۱۸۵۷) تدقيقده ايلك دفعه نثريدن خلاصه لر
خلاصه لر آلهرق نثريك حياتنه عايد بعض معلومات ده
ورمىشدر . يوتورك مورخى اتنجى تودور تولده كنهك
آلمان شرق جمعيتي مجموعه سنك ۱۳ و ۱۵ نجى
جله لرندك نثريانندن سوكره طائغنه باشلاى .
تولده كنهك ۶۰ سنه اول وريكي معلومات بالطبع
يوكون ايچون ده معتبردر . اثر ك ناما نثري شمدى به
قدر ممكن اوله ماشدر . يورايه درج ايتديكيز متن
«جهانغا» نك ويانه كتبخانه قرايىنده كي (فلوغه ل
قائولوغى ج ۲، ص ۲۰۹) بافكنز) بك مكممل
يورايه يازمه سى اساس طوبوشلدر . ب ۱۰۸۱ ياراغنده
متن شو صورتله دوام ايتيور :

« حکایت خروج ابن قاضی سمانه فی قمره ابلی
بورکاجه فی قمره بورن شیله روایت اولنجه اول
وقت که سلطان محمد موسی چلبینک اشین (باقراق آ
۱۵۹) تمام ابتد . اندن سمانه قاضی اوغلی که
دردی (۱) موسی چلبینک قاضی عسکری سلطان
اکا علوفه تبیین ابتد ازینقه سرمشدی و بو سمانه
قاضی اوغلانک بر کتخداسی واردی بورکاجه
مصطفی درلردی . اول قمره بورن وارپ خلی
مراپلیق ایدب آیدین ولایتش اکثرین کندونه
دودنرب اول برده ولایت دعواسین ایدب خاق
باحت مذهبیه دعوت آندی . حتی ایلارده مشهور
اولدی . سمانه قاضی اوغلی انی اشدهجک قجوب
سمنده یازده وارپ اندن کیمه بنوب افلاکه کجوب
اندن اغاج دکنرن وارپ مقام طودی اما بورکاجه نیک
نفاقیه ایدی . سلطان محمد دخی بازید پاشایی
بورکاجه نیک اوزرنه کوندردی . بونل قمره بورن
وارپ بولش مبالغه نیک اتدیلر طرفیدن چوق آدم
نصیر کادی . اخرا الامر بورکاجه جنک اراسمنده
تولاب هلاک اولدی و دخی مفیدلردن اول اقلیم پاک
اولدی . اندن بازید پاشا مغنسیا کلوب طور هوکالی
نده بولوب آیدنخی بر مریدله بوغازندن اساقودی .

[۱] « دیرلردی » یرینه یاکاش اولهرق یازلمش در .

جنگنامه

(مایه)

— آ ودهو و آ ... بلکه ده طاشیقه قدن
پورولیدلرده دوشور دیلر بیله ... هیچ باندارلوه
امنیت ایدیلریم؟ باشمه اولش یاراصه لر قوسونلر ...
بیک ایچون بکا سیاه کیکار ویرسینلر .. بخا اولدورنجیه
قدر صوقلری ایچون یانی آرلرک ایچنه آسینلر ،
صوکرده صیرتلا نلرله برابر کومسونلر .. چونکه
بن آیلرک اک سفلیم .. ودهو و آ آه مو وعلی !
مو وعلی ... باشکه ووراجمه سنی ییچین مایهون لشته
قارشى محافظه ایچدم ؟؟ کیم بیلر بلکه ده طوقا نلر
ذهنگدن درسکی سیمشدرده او شیمدی جنگلده
سوزلری اونونارنق چاره سز قالشدر . بهلوو باشی
الاری آراسنه آلدی ، انکله یه رک صاغه صوله صالانده
باشلادی .

به کیر آصر بر سر زلفه :

— مع مایه دیدی ، بکا آرزمان اول یاکیلما دن
پوتون سوزلری سوبله دی . بهلوو سنک هیچ حافظه ک ،
عزت نفسک یوق ... بن سیاه بارس ، بوبله کیری صامی
کچی پووارلاندق ایچکه بکه باشلرسم جنگل خلقی بوکا
نه دیر ...

— نه دیرسه دیرین نه لازم ؟؟ اولبکه بر
ساعده اولشدر .

— مکرکه اون اکلنمک ایچون آشانی آتمش
اولاسینلر ویا خود طاشیقه قدن پورولارنق دوشورمش
اولاسینلر ، بوشه باشقه شیدن قورقام . انسان باوروسی
عقلی در . هریشی بیلر . اوسته اک پوتون جنگل
خلفنک قورقدنی کوزلری وار .. فقط آغا جلرده
باشادقلری ایچون هیچ بریزدن قورقایان باندارلوه لرک
آلده اولمای بوبوک برفلاک ...

به کیر آدوشونجه لی ، اولک ایاقلرندن بری
بالادی

بردنبر برندن فیرلایان بهلوو باغردی :

— های دلی اختیار های .. اسمر توبلی

بهشتک یکر می آلتنجی حکایه سنده [یاپراق ۱۹۶۶
ومتعاقب] وجوددر . بعض سولر بوراده تصحیح
ایدلشدر :

فراخ باغینقر

کوبرنی زاده احمدجاک یک طرفندن تورکجه به نقل ایدلشدر .

یازمه لری ، ۴۴۰ : نه تک Catal. of Persian
mss. yndia office [اوقسورد ۱۹۰۳ ، نوسرو
۵۷۱ : وج . مورلری : historical mss. in
[لوندرو ، ۱۸۵۴ ، ۱۴۲-۱۴۳] Arabic and
Persian حاجی قلعه ، کشف الظنون ، ج ۲ ، ص
۱۱۰ ، ج ۶ ، ص ۲۱۶ . قولوفونه نظراً بانکییورده
شرق کتبخانه عمومینسده محفوظ ادريس يازمه سي
بالذات مؤلفك خط دستيله در .

هايم طرفندن سه لرحه ايديان بوتون زحمتلر مقابل
استحضال ايديان ويانه کتبخانه قرايسنده ک يازمه دن
بوخصوصده استفاده ايدلشدر . [۳] ايضاحات هشت

جانب ايدليکي کي سلطان سليم زمانسده ده سرايده
قالشدر . ايرانه قارشواچيلان سفرده سلطان سليمه
رفات اتمش وبادشاه طرفندن کردستانه اعزام
ايديله رک اورالرنی ضبط وتسخير دلالت ايلشدر .
ادريس بعه برکرد اردوسي باشنده اوله رق اوز
مملکتی اهالیسی اولان عجمله بالغله ماردنی ضبط
ايله نه ده سا ووصلی خطه عثمانیه به ربط والحاق ایچون
مذاکرانه کیریشمش و مملکتک اسایش داخلینسی
تنظیم وتقویه اتمشدر . مشارایله مصرک فتحده ده
اشترک ایدرک خطه مذکورده صورت ادارسده
عائده بعض وصایاسنک قبول وتطبیق ایدلشی تأمیناً
بادشاهه بذل مداعبه بولشدر . ادريس سلطان
سليمک وفات ايدليکي عینی سنه ظرفنده یعنی
[ذی الحجه ۹۲۶ - ۱۲ تشرین ثانی ۱۵۲۰]

تاریخنده استانبولده وفات اتمشدر . سعدالدین ،
تاج التواریخ ، ج ۲ ، ص ۵۶۶ . طاشکوبرلی
زاده مجدی ، شقائق النعمانیه ، ص ۳۲۷ ومتعاقب
۳۲۷ نجی صحیفه ک بوقاییدن ۸ نجی سطرانده وفات
تاریخی وساططان سلیمانک ایلاک سلطنت سنلرنده
اوله رق کوسترمشدر . سای بکا قاموس الاعلامی
ج ۲ ، ص ۸۱۱ ، مسترکب ، اشعار عثمانیه تاریخی ،
ج ۲ ، ص ۲۶۸ ، نوطه ده ک . معلومات ده خطایدر .
عین ادريس ماردینک فتحی اثناسنده شعیلرک
قرمزی سرپوشلرنی معین برشله طوبلاندیره رق تحقیر
واستیزالره شهرک خندقلرندن برینه آتدیرمشدر .
بوخصوصده معلومات آتی ایچون ادريسک « هشت
بهشت » نک مایه دی دیمک اولان اوغلی دنتردار
ابوالفضل محمد (وفاتی ۹۸۷ هـ - ۱۵۷۹ م) ک
ویانه ده بولان یازمه اثرینه باقیکز . نومرو ۹۹۱
(فلوغدل ، ۲ ، ۲۱۹) یاپراق ۷۸ .

[۳] شواثرله باقیکز : هاءم geschtliche Klagen
، ژورنال ازبیک ، ج ۴ ، ص ۳۵ ،
نوطه ، حکومت عثمانیه تاریخی ، ج ۱ ، ص ۲۵
و ج ۹ ، ص ۱۸۸ - ۱۸۹ . « هشت بهشت » ک
یازمه لرینک ندرق حقه ده یک زیاده شایان اعتیاداولان
مولوی عبدالقندرک شو اثرینه باقیکز : Catalogno
of the Arabic and Persian Mss in the ori-
ental Public Library at Bankipore ، ج ۶ ،
پاتنا ، ۱۹۱۸ ، ص ۲۳ ومتعاقب [بو قاتالوغده ،
ص ۲۰۴ ، ادريسک اثرینک یازمه لری ذکر ایدلشدر .
اوروپاده عجمه متنی اصلینسندن یالکیز اوچ
عددی تام اولوب بری « بریش موزه نوم » ده
[ChRien, Press. Mss. l. 13 d. S. 206] دیگرکی
بودلایان الله Sachau [H. Ethen Ed.]
قاتالوغ نومروسی ۳۱۱ : اوچنجیسی اوپسالا
دارالفون کتبخانه سنده در : [C. J. Tornperg, catal. S. 491 .
— باقیکز : پرچ قاتالوغی ، برلین ، عجم

سلطان محمد اول حینلرده سپروزه [۲] کلشیدی
فکری [یاپراق ب ۱۵۹۹] پوریکم سلاطینک دوشیدی
بو طرفندن سیاهونه قاضیسی اوغلی ک غاج دکیزینه
کیرشیدی برقاچ بدیخت صوفی ادلولزلی [۳] اطرافه
کوندردیکه شمدیدن کیر [۱] بکا کاک بادشاهلق
بکا ویرلدی . پر یوزنه بن خلیفه اولسم کرک هرکیمه
ک سنجاق وصو باشاق کرک کاسون یانه هرکیمک
نه مقصودی وارسه کاسون ک شمدنکیرو صاحب
حروج وپورکواجیه مصطفی دخی ایدین ایلنده خروج
آدی اولدخی بن مریدمدر ایچون خروج ایشدر
دیدي پس اغاج دکیزی ایچنده دورارق یانه خلی
خدم وشم جم اولدی وبالجله اوباشدن واجلافتن
خلی جمعیتک تحصیل آدی و موسی یاننده قاضی
عسکرکن تیار آلی ووردوکی کسندر هب یانه درلدلر
آما یانه وارنلر کوردیکه بونک هیچ براننده خیر
یوق بلکه قصد انکله ستر عان سیاهونه قاضیسی اوغلی
طوبت سپرزده سلطان محمد کتر دیلر عیدن هنر [۴]
کلش برداشتمندوار ایدی . ولانا حیدر درلردی . سلطان
محمد یاننده اولوردی . اکا سلطان محمد صوردیکم
بونککچی ایش ایدنه ک شرعاحالی پیدر [۱] بودخی
اصلده برداشتمند ک شیر دیدی [یاپراق آ ۱۶۰۰]
مولانا حیدر ایدنی شرعا بونک قبل حلال اما مالی
حرآمد دیدی وکندو دخی ايله فنوی وردی اندن
سیاهونه قاضیسی اوغلی بازاره ایلد بزدکان اوکنده
بردار ایدلر . برنجیه کوندن صکره جنب مریدلرندن
برقاچی کلوب دفن ایدلر . شمدی دخی اول دیارده
مریدلری وارددر ، انلردن غریب نسبیلر نقل ایدلر که
دیمک اولز .

ادريسک اثری

۱۵۱۵ سنه سنده وجوده کلن ادريسک اثرینی
صوکچی متی اوله رق درج ایتک استرم [۲] .

[۲] « سپرز » املاسی اوزمانه عائده سیکلرده
تصادف ایدیلن « سرز » توافق ایدر . عین مسکوکاتده
« سپروز » « سرز » املالرنده تصادف ایدلکده در .
(ژ . ح . مورتمان)

[۳] معنای اکلایمدم ؟ بلکه « ادبزلری »
اوله جق ؟ هر حالده « اذلول » شکلی نیجه معلوراولان
لغاتر یاننده موجود دکادر .

[۴] « هنوز »

[۱] « نیجه » در .

[۲] مولانا ادريس حکیم الدین بتلیس حقه ده
معلومات آتی ایچون « شرفنامه » نک دردنجی کتبخانه
مراجعت ایدله لیدر [آلمانجه سی ، انجمن دانش
قرالی اجتماع راپوزی . بارب طرفندن ترجمه ایدلشدر ،
ویانه ۱۸۵۹ ، ص ۱۵۳] ادريس شیخ عمر سپر
مکتبه منسوب اولان متصوفدن حسام الدینک
اوغلیدر . اوزون حسنک (وفاتی ۸۹۶ هـ - ۱۴۹۰ م -
۹۱) اوغلی یعنیک خدمتده بولونقدنصکره
سلطان یازید طرفندن (۹۰۷ هـ - ۱۵۰۱ م) سراه